

درس‌هایی از حضرت فاطمه علیها سلام برای زنان

<?xml encoding="UTF-8">

بسم الله الرحمن الرحيم

بدون تردید وجود مقدس حضرت زهرا علیها سلام و سیره و رفتار و گفتار آن گرامی برای تمام زنان مسلمان مایه مباحثات و اسوه کامل می باشد. بانوی بزرگواری که حضرت خاتم الانبیاء (ص) در ستایش او فرمود: «أَنَّ ابْنَتِي فَاطِمَةَ

سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ؛ دخترم فاطمه سرور بانوان بهشتی است.» طبق این گفتار ارزشمند نبوی (ص)، حضرت زهرا علیها سلام سرآمد تمام زنان سعادت‌مند عالم است که در اثر کوشش در راه حق به مقامات عالی‌ه معنوی نائل شده اند.

رسول گرامی اسلام (ص) در گفتار دیگری به عظمت و بزرگواری حضرت زهرا علیها سلام اشاره کرده و به دخترش فرموده است: «يَا فَاطِمَةُ أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ؛ ای فاطمه! آیا [به این کرامتی که خداوند به تو داده] خشنود نیستی که تو سرور زنان جهان و سرور زنان این امت و بانوی بانوان اهل ایمان باشی؟» آری حضرت زهرا علیها سلام جلوه ای کامل از تمام کمالاتی است که یک زن در طول حیات خود ممکن است به آن نائل شود.

با توجه به این ویژگی‌های کم نظیر، بهترین کسی که می تواند درس زندگی را به بانوان عصر ما بیاموزد، شخص فاطمه زهرا علیها سلام است.

از این رو، در این مقال بخش‌هایی از سیره و سخن آن بزرگوار را که قابلیت الگو برداری و درس آموزی برای زنان مسلمان دارد، تقدیم می کنیم.

به امید آنکه بتوانیم - در عصری که از هر سو دشمنان اسلام و شیاطین و سوسه گر، ایمان و ارزش‌های اصیل جامعه و امنیت اخلاقی جوانان و زنان را هدف گرفته اند و با هر وسیله ای برای تضعیف باورهای دختران و زنان مسلمان تلاش می کنند - رفتارهای خود را با آن حضرت هماهنگ نماییم و درس‌هایی از آن بانوی مخدّره فرا گیریم.

یک زن مسلمان در پرتو تعالیم قرآن و اهل بیت علیهم السلام همواره زنی سادگی و ساده زیستی را نصب العین خود قرار داده، و تمام همت خود را برای تربیت فرزندان صالح و حرکت به سوی کمال قرار می دهد؛ چرا که دلدادگی به دنیا و مظاهر فریبنده آن حضرت زهرا علیها سلام جلوه ای کامل از تمام کمالاتی است که یک زن در طول حیات خود ممکن است به آن نائل شود مانع رشد و ترقی معنوی و کمال انسانی است.

زنی که فقط به دنبال تشریفات، دنیاگرایی و زندگی شاهانه و اشرافی و لباسهای آن چنانی باشد، نمی تواند به اهداف والای زندگی پاک معنوی دست یابد و فرزندی شایسته تربیت کند.

به همین جهت، حضرت زهرا علیها سلام با اینکه دختر بزرگ رهبر جهان اسلام بود و می توانست از موقعیت خود بهره برداری مادی بکند، اما چنین نکرد.

سلمان فارسی می گوید:

روزی حضرت فاطمه علیها سلامرا دیدم که چادری ساده بر سر داشت. با تعجب عرضه داشتم: عجب! دختران پادشاهان ایران و قیصر روم بر کرسیهای طلایی می نشینند و پارچه های زربافت و اشرافی به تن می کنند؛ اما دختر رسول خدا (ص) که عظمت و جلالتش از همه آنها بالاتر و بیشتر است، نه چادرهای گران قیمت بر سر دارد و نه لباسهای فاخر و زیبا! حضرت زهرا علیها سلام فرمود: **يَا سَلْمَانُ إِنَّ اللَّهَ ذَخَّرَ لَنَا الثِّيَابَ وَ الْكَرَاسِيَّ لِيَوْمٍ آخِرٍ؛** ای سلمان! خداوند [بزرگ] لباسهای [زینتی] و تختهای [طلایی] را برای ما در روز قیامت ذخیره کرده است.»

حضرت فاطمه علیها سلام آن گاه به محضر رسول خدا (ص) آمد و عرض کرد: «یا رسول الله! سلمان از لباس ساده من تعجب کرد.

قسم به خدایی که تو را به رسالت در راه حق بر انگیخت! من و همسر من علی علیه السلام همواره زندگی ساده را پیشه خود کرده ایم.

فرش خانه ما پوست گوسفندی است که روزها شترمان بر روی آن علف می خورد و شبها بر روی آن می خوابیم و بالش ما چرمی است که از لیف خرما پر شده است.»

همچنین روزی رسول خدا (ص) وارد منزل حضرت زهرا علیها سلام شد و دخترش را مشاهده کرد که روی زمین نشسته، با یک دست فرزندش را در آغوش گرفته، شیر می دهد و با دست دیگر با آسیاب دستی گندمها را آرد می کند. از دیدن زندگی ساده، اما گرم و پرعاطفه حضرت فاطمه علیها سلام اشک در چشمان رسول خدا (ص) حلقه

زد و فرمود: **يَا بِنْتَاهُ تَعَجَّلِي مَرَارَةَ الدُّنْيَا بِحَلَاوَةِ الْآخِرَةِ**؛ دخترم! مشکلات دنیا را به یاد شیرینی [و حلاوت زندگی در] جهان آخرت بر خود هموار ساز و تحمل کن!»

حضرت فاطمه علیها سلامنیز عرضه داشت: «يَا رَسُولَ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعَمَائِهِ وَ الشُّكْرُ لِلَّهِ عَلَى آلَائِهِ؛ ای رسول خدا! حمد و سپاس خداوند را در مقابل این همه نعمتی که به ما داده است.»

البته ساده زیستی یک بانوی مسلمان به این معنی نیست که ژولیده و آلوده و بد لباس زندگی کند؛ بلکه سادگی او باید توأم با پاکی و تمیزی باشد.

کار و تلاش و خیرخواهی

یک زن با ایمان همواره در راه احیای ارزشهای الهی و پیشرفت جامعه و خانواده اش تلاش می کند و حضرت زهرا علیهاالسلام نمونه بارزی از بانوان پر تلاش در طول تاریخ است. آن حضرت علاوه بر تلاشهای معنوی در عرصه های عبادت و تقوا، در مورد خانواده و فرزندان نیز الگویی تمام عیار می باشد.

کار شبانه روزی برای تعالی و استحکام خانواده، تربیت و پرورش فرزندان شایسته، آموزش علم برای تشنگان دانش، ایراد خطابه و روشننگری مردم در صحنه اجتماع و در یک کلام حرکت با تمام وجود به سوی رشد و کمال از ویژگیهای بارز آن بانوی بانوان عالم است.

حضرت زهرا علیهاالسلام در گزارشی که در مورد کوششهایش در خانه و خانواده اش برای رسول خدا صلی الله علیه و آله بیان می کند، چنین می فرماید: «لَيْلَتِي جَمِيعاً أُدِيرُ الرَّحَى حَتَّى أَصْبِحَ وَ أَبُو الْحَسَنِ يَحْمِلُ حَسَنًا وَ حُسَيْنًا؛ شب تا صبح به آرد کردن گندم مشغول بودم، در حالی که سادۀ زیستی یک بانوی مسلمان به این معنی نیست که ژولیده و آلوده و بد لباس زندگی کند؛ بلکه سادگی او باید توأم با پاکی و تمیزی باشد.

ابوالحسن، [فرزندم] حسن و حسین علیهماالسلام را نگه داری می کرد.»

مهمان نوازی

پذیرایی از مهمان از زیباترین آموزه های دین ماست. و این مهمان نوازی را که یکی از این اوصاف بزرگوارانه است،

به شکلی زیبا و شایسته می توان در سیره حضرت زهرا علیهاالسلام به نظاره نشست.

روزی حضرت علی علیه السلام مهمانی را به همراه خود به منزل آورد و از حضرت زهرا علیهاالسلام پرسید: «آیا غذایی در منزل داریم که این مهمان گرسنه را سیر کنیم؟» حضرت زهرا علیهاالسلام با کمال بزرگواری فرمود: «مَا عِنْدَنَا إِلَّا قُوتُ الصَّبِيَّةِ وَ لَكِنَّا نُوَعِّزُ بِهِ صَبِيْفَنَا؛ در خانه ما فقط به اندازه خوراک یک دختر بچه است؛ امّا [امشب] ایثار کرده، [گرسنگی را تحمل می کنیم و] این مقدار غذا را به مهمان می بخشیم.»

تواضع و همدلی با شوهر از دیگر ویژگیهای یک بانوی مسلمان، همراهی و همدلی با شوهر است. او برای گرم نگه داشتن کانون خانواده، و استحکام روابط بین اعضای خانواده، همواره کنار همسر و پشتیبان و حامی اوست. امام باقر علیه السلام فرمود: علی علیه السلام و فاطمه زهرا علیهاالسلام برای همدلی بیشتر در نظام خانواده به حضور رسول خدا صلی الله علیه و آله رفتند تا رهنمودی بگیرند.

رسول خدا صلی الله علیه و آله حضرت فاطمه علیهاالسلام را به کارهای درون خانه گماشت و کارهای بیرون را به علی علیه السلام واگذار کرد.

بعد از این رهنمود شایسته، حضرت زهرا علیهاالسلام با خوشحالی اظهار داشت: «فَلَا يَعْلَمُ مَا دَاخَلَنِي مِنَ الشُّرُورِ إِلَّا اللَّهُ بِإِكْفَائِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ تَحْمُلَ رِقَابَ الرَّجَالِ؛ جز خداوند متعال کسی نمی داند که از این تقسیم کار چقدر خوشحال شدم؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله مرا از انجام کارهایی که مربوط به مردان است، بازداشت.»

حضرت زهرا علیهاالسلام چنان به همسر گرامی خود علاقه مند بود و با آن حضرت همدلی داشت که بعد از وقایع تلخ ماجرای سقیفه و فدک که دل زهرا علیهاالسلام را شکستند و به خانه اش حمله کردند، آن گاه که حضرت علی علیه السلام وارد منزل شد و فرمود: «فاطمه جان! ابوبکر و عمر در پشت در اجازه ملاقات می خواهند؟ نظرت دراین باره چیست؟ حضرت با آن همه خون دلی که از آنان داشت با کمال تواضع فرمود: «الْبَيْتُ بَيْنَكَ وَ الْحَرَّةُ زَوْجَتُكَ أَفْعَلْ مَا نَسَاءُ؛ [علی جان!] خانه خانه توست و من همسر تو هستم؛ هرآنچه می خواهی انجام بده!»

مهم ترین راز موفقیت در همسررداری

از امتیازات یک بانوی مسلمان توفیق او در امر همسررداری است. اگر در میان زن و شوهر، یکی از آنان فداکاری و عفو و گذشت بیشتری داشته باشد، مطمئناً کار به مشاجره و نزاع خانوادگی منجر نخواهد شد. بنابراین، کم توقع بودن، گلایه نکردن و صبر و استقامت در سختیهای زندگی توسط زنان با ایمان می تواند کمک شایانی به استحکام

ارکان خانواده بکند. فرازی از زندگی و سخن حضرت زهرا علیهاالسلام در این زمینه راهکار جالبی برای همسران شایسته می باشد.

در یکی از روزهای پر مشقت، غذا در منزل امام علی علیه السلام و حضرت زهرا علیهاالسلام کمیاب شده بود. امام از همسرش پرسید: «فاطمه جان! غذایی داری که مقداری تناول کنیم؟» فاطمه علیهاالسلام پاسخ داد: سوگند به آن خدایی که مقام و عظمت تو را بالا برد! سه روز است که غذای کافی در منزل نداریم و مقدار اندکی هم که داشتیم به شما بخشیدم و خودم رنج گرسنگی را تحمل کردم.»

امام علی علیه السلام فرمود: چرا به من کار شبانه روزی برای تعالی و استحکام خانواده، تربیت و پرورش فرزندان شایسته، آموزش علم برای تشنگان دانش، ایراد خطابه و روشننگری مردم در صحنه اجتماع و در یک کلام حرکت با تمام وجود به سوی رشد و کمال از ویژگیهای بارز آن بانوی بانوان عالم است اطلاع ندادی؟»

حضرت زهرا علیهاالسلام پاسخ داد:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَهَانِي أَنْ أَسْأَلَكَ شَيْئًا فَقَالَ لَا تَسْأَلِي ابْنِ عَمِّكَ شَيْئًا إِنْ جَاءَكَ

بِشَيْءٍ عَفْوَاً وَإِلَّا فَلَا تَسْأَلِيهِ؛ رسول خدا صلی الله علیه و آله مرا نهی فرموده است که از تو چیزی بخواهم و به من سفارش کرده که: از پسر عمویت چیزی درخواست نکن! اگر خودش چیزی آورد، بپذیر وگرنه خودت درخواست نکن!»

پاسدار حریم عفت و حیا حضرت زهرا علیهاالسلام از زیباترین درسهایی که به بانوان آموخت، حفظ عفت و عصمت و حجاب بود. روزی مردی نابینا برای ورود به منزل علی علیه السلام اجازه خواست. حضرت زهرا علیهاالسلام با ورود وی به پشت پرده رفت و حجاب خود را کامل کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله که در آنجا حضور داشت، پرسید: «دخترم! او که نابیناست و تو را نمی بیند، چرا پشت پرده رفتی و حجاب خود را کامل کردی؟» حضرت فاطمه علیهاالسلام پاسخ داد: «إِنْ لَمْ يَكُنْ يَرَانِي فَإِنِّي أَرَاهُ وَهُوَ يَشُمُّ الرِّيحَ؛ اگر او مرا نمی بیند، من او را می بینم و او بوی زن نامحرم را حس می کند.» رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «أَشْهَدُ أَنَّكَ بَصْعَةٌ مِنِّي؛ گواهی می دهم که تو پاره تن منی.»

بنابراین، بانوان محترم باید به مسئله محرم و نامحرم با تمام وجود دقت کرده، آن را رعایت کنند؛ چراکه در صورت عدم رعایت، فرجام ناشایست آن دامنگیرشان خواهد شد. اساساً امنیت اخلاقی جامعه در گرو حفظ حریم زنان و مردان نامحرم است.

حفظ ایمان، آرامش درونی، سلامت جسمانی، استحکام بنیان خانواده ها، عزت و سربلندی جامعه و جلوگیری از بزهکاریها و

مفاسد متعدد اخلاقی از جمله دستاوردهای حفظ حجاب و رعایت حریم زنان از معرض دید نامحرمان می باشد.

به همین جهت، رسول خدا صلی الله علیه و آله طبق فرمان الهی دستور داد که: «بَاعِدُوا بَيْنَ أَنْفَاسِ النِّسَاءِ وَ أَنْفَاسِ الرِّجَالِ؛ میان زنان و مردان [نامحرم] فاصله ایجاد کنید!» بالاترین ارزش از منظر حضرت زهرا علیهاالسلام نزدیک ترین حالات زن به خداوند متعال هنگامی است که خود را از دید نامحرمان دور نماید و در منزل خود به خانه داری و تربیت فرزند و پذیرایی از همسر خود بپردازد.

امام صادق علیه السلام به نقل از حضرت فاطمه علیهاالسلام در این باره فرمود: «أَنَّ أَدْنَى مَا تَكُونُ مِنْ رَبِّهَا أَنْ تَلْزَمَ قَعَرَ بَيْتِهَا، نزدیک ترین حالات یک زن به خداوند متعال زمانی است که در منزل می ماند [و به امور خانه داری و تربیت فرزند می پردازد].»

آری، یک زن مسلمان هرگز فرمان خداوند متعال را در مورد حفظ عفت و عصمت خود فراموش نمی کند و در طول زندگی حجاب خود را همانند گوهری گرانبها پاسداری می کند. این سخن معروف حضرت زهرا علیهاالسلام که ضامن پایداری جوامع و مایه استحکام خانواده هاست، همواره باید در معرض دید بانوان مسلمان به ویژه دختران جوان باشد که فرمود: «حَبِيرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرِّجَالَ وَ لَا يَرَاهُنَّ الرِّجَالَ؛ بهترین و نیکوترین عمل زنان آن است که [بدون ضرورت] مردان [نامحرم] را نبینند و مردان [نامحرم] نیز آنان را ننگرند.»

خوشبختی و سعادت زن و جامعه بهترین و نیکوترین عمل زنان آن است که [بدون ضرورت] مردان [نامحرم] را نبینند و مردان [نامحرم] نیز آنان را ننگرند در همین جمله نهفته است که تا می تواند از نامحرمان دوری کند و کمترین ارتباط را با آنان داشته باشد؛ اما متأسفانه در عصر ما شیاطین وسوسه گر و دشمنان اسلام تلاش می کنند به هر وسیله و عنوانی زنان مسلمان را از هویت خود جدا کنند و به مجامع عمومی و معرض دید نامحرمان بکشانند و به این وسیله آنان را از اهداف اصلی خلقتشان بازدارند.

فرانس فانون نویسنده فرانسوی می گوید:

«نیروهای اشغالگر در کشور مسلمان الجزایر مأموریت داشتند تا هویت و اصالت فرهنگی ملت الجزایر را نابود سازند و در این راه حداکثر کوشش خود را بر تخریب مسئله حجاب و چادر زنان متمرکز کرده بودند؛ زیرا آن را نشانه مهم اصالت ملی زنان الجزایری تلقی می کردند.

از دیدگاه استعمارگران هجوم به تار و پود جامعه اسلامی الجزایر ابتدا باید از تحت تأثیر قرار دادن زنان آغاز می شد.

دستگاه استعماری فرانسه برای مبارزه با حجاب زنان و بیرون کشیدن آنان از کانون خانواده، مبالغه هنگفتی را اختصاص داده بود. آنها بر این باور بودند که حجاب زن سدّ محکم و دژ عظیمی در برابر نفوذ غریبه‌هاست.

هر چادری که کنار گذاشته شود، افق جدید و گام بلندی در تسلط استعمارگران بر کشورهای اسلامی است. پس از دیدن هر زن مسلمانی که حجاب را کنار گذاشته است، امید تسلط آنان ده برابر می گردد. با هر چادری که رها می گردد، گویی جامعه اسلامی

برای پذیرش و تسلیم در برابر استعمارگران آماده تر می شود.»

بدون تردید وجود مقدس حضرت زهرا علیهاالسلام و سیره و رفتار و گفتار آن گرامی برای تمام زنان مسلمان مایه مباهات و اسوه کامل می باشد. بانوی بزرگواری که حضرت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله در ستایش او فرمود:

«أَنَّ ابْنَتِي فَاطِمَةَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ؛ دخترم فاطمه سرور بانوان بهشتی است.»

طبق این گفتار ارزشمند نبوی صلی الله علیه و آله ، حضرت زهرا علیهاالسلام سرآمد تمام زنان سعادت‌مند عالم است که در اثر کوشش در راه حق به مقامات عالی‌ه معنوی نائل شده اند.

رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله در گفتار دیگری به عظمت و بزرگواری حضرت زهرا علیهاالسلام اشاره کرده و به دخترش فرموده است: «يَا فَاطِمَةُ أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ؛ ای فاطمه! آیا [به این کرامتی که خداوند به تو داده] خشنود نیستی که تو سرور زنان جهان و سرور زنان این امت و بانوی بانوان اهل ایمان باشی؟»

آری حضرت زهرا علیهاالسلام جلوه ای کامل از تمام کمالاتی است که یک زن در طول حیات خود ممکن است به آن نائل شود.

با توجه به این ویژگی‌های کم نظیر، بهترین کسی که می تواند درس زندگی را به بانوان عصر ما بیاموزد، شخص فاطمه زهرا علیهاالسلام است.

از این رو، در این مقال بخشهایی از سیره و سخن آن بزرگوار را که قابلیت الگو برداری و درس آموزی برای زنان مسلمان دارد، تقدیم می کنیم.

به امید آنکه بتوانیم - در عصری که از هر سو دشمنان اسلام و شیاطین و سوسه گر، ایمان و ارزشهای اصیل جامعه و امنیت اخلاقی جوانان و زنان را هدف گرفته اند و با هر وسیله ای برای تضعیف باورهای دختران و زنان مسلمان تلاش می کنند - رفتارهای خود را با آن حضرت هماهنگ نماییم و درسهایی از آن بانوی مخدّره فرا گیریم